

Kohtuasi C-544/19

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

9. juuli 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Administrativen sad Blagoevgrad (Blagoevgradi halduskohus, Bulgaaria)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

5. juuli 2019

Kassatsioonkaebuse esitaja:

„ECOTEX BULGARIA“ EOOD

Vastustaja kassatsioonimenetluses:

Teritorialna direktsia na Natsionalnata agentsia za prihodite, Sofia

Põhikohtuasja ese

Kassatsioonimenetlus, mis puudutab kassatsioonkaebuse esitajale väärteo toimepanemise eest määratud trahvi – Rahaline karistus sularahamaksete piirangute seaduse (Zakon za ogranichavane na plashtaniyata v broi) artikli 3 lõike 1 punkti 1 rikkumise eest

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Eelotsusetaotluse õiguslik alus: ELTL artikli 267 punktid a ja b.

Eelotsusetaotlus, millega palutakse tõlgendada ELTL artiklit 63, Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 49 lõiget 3, direktiivi (EL) 2015/849 põhjendust 6, artikli 2 lõiget 1, artikleid 4 ja 5, artikli 58 lõiget 1 ja artikli 60 lõiget 4

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

Kas ELTL artiklit 63 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus põhikohtuasjas kõne all olevad riigisisised õigusnormid, mille kohaselt tuleb 10 000 Bulgaaria leevi (BGN) suuruseid või suuremaid makseid liikmesriigis teha ainult ülekandega või maksekontole sissemaksmise teel, millega seatakse piirang võimalusele maksta jaotamata kasumist sularahas välja dividende 10 000 leevi suuruses või suuremas summas? Kui kõnealused õigusnormid ei ole ELTL artikliga 63 vastuolus: Kas selline piirang on põhjendatud direktiivi (EL) 2015/849 eesmärkidega?

Teine küsimus

Kas direktiivi (EL) 2015/849 artikli 2 lõiget 1 tuleb koosmõjus sama direktiivi põhjendusega 6 ning artiklitega 4 ja 5, tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus põhikohtuasjas kõne all olevad riigisisised õigusnormid, mille kohaselt tuleb 10 000 leevi suuruseid või suuremaid makseid liikmesriigis teha ainult ülekandega või maksekontole sissemaksmise teel ning mis ei tee vahet sularahamakset tegeva isiku ega sularahamakse tegemise otstarbe alusel, hõlmates üheaegselt kõiki füüsiliste ja juriidiliste isikute vahel tehtavaid sularahamakseid?

1) Kui sellele küsimusele vastatakse jaatavalt: kas direktiivi (EL) 2015/849 artikli 2 lõike 1 punkti 3 alapunkti e koosmõjus direktiivi põhjendusega 6 ja artiklitega 4 ja 5 annab liikmesriikidele õiguse seada põhikohtuasjas kõne all olevate õigusnormidega sularahamaksete tegemisele liikmesriigis üldisi lisapiiranguid, mille kohaselt tuleb 10 000 leevi suuruseid või suuremaid makseid liikmesriigis teha ainult ülekandega või maksekontole sissemaksmise teel, kui sularahamakset tehakse „jaotamata kasumi“ (dividendid) väljamaksmise otstarbel?

2) Kui sellele küsimusele vastatakse jaatavalt: kas direktiivi (EL) 2015/849 artikli 2 lõike 1 punkti 3 alapunkti e koosmõjus direktiivi põhjendusega 6 ja artikliga 5 annab liikmesriikidele õiguse seada põhikohtuasjas kõne all olevate õigusnormidega sularahamaksete tegemisele liikmesriigis üldisi lisapiiranguid, mille kohaselt tuleb 10 000 leevi suuruseid või suuremaid makseid liikmesriigis teha ainult ülekandega või maksekontole sissemaksmise teel, kui künnis on madalam kui 10 000 eurot?

Kolmas küsimus

Kas direktiivi (EL) 2015/849 artikli 58 lõiget 1 ja artikli 60 lõiget 4 tuleb koosmõjus Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 49 lõikega 3 tõlgendada nii, et nendega on vastuolus põhikohtuasjas kõne all olevad riigisisised õigusnormid, mis näevad sularahamaksete piirangute rikkumiste eest ette kindlamääralise trahvi ja ei luba konkreetseid asjakohaseid asjaolusid arvesse võttes määrata trahvi diferentseeritult?

1) Kui sellele küsimusele vastatakse nii, et direktiivi (EL) 2015/849 artikli 58 lõikega 1 ja artikli 60 lõikega 4 koosmõjus Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 49 lõikega 3 on vastuolus riigisisene õigusnorm, mis näeb sularahamaksete piirangute rikkumiste eest ette kindlamääralise trahvi, siis kas direktiivi (EL) 2015/849 artiklit 58 ja artikli 60 lõiget 4 tuleb koosmõjus Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47 sätestatud tõhususe põhimõttega ja õigusega tõhusale õiguskaitsevahendile tõlgendada nii, et nende sätetega on vastuolus põhikohtuasjas kõne all olevad riigisisene õigusnorm, mis piirab kohtuliku kontrolli ulatust, kui asjaomase riigisisese õigusnormiga ei ole lubatud [määratud trahvi peale esitatud] kaebuse korral määrata konkreetsete asjakohaste asjaoludega proportsionaalset trahvi, mis on ettenähtud miinimummäärast väiksem?

Viidatud liidu õigusnormid ja kohtupraktika

ELTL artikkel 63; Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47 ja artikli 49 lõige 3; nõukogu 24. juuni 1988. aasta direktiivi 88/361/EMÜ asutamislepingu artikli 67 rakendamise kohta (EÜT 1988, L 178, lk 5; ELT eriväljaanne 10/01, lk 10) artikkel 1; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT 2015, L 141, lk 73), põhjendused 6, 22 ja 65 ning artiklid 2, 4, 5, 58 ja 60

Viidatud riigisisese õigusnormid

Äriseadustiku (Targovski zakon, edaspidi „TZ“) artiklid 113, 123, 133, 135–137 ja artikkel 147; sularahamaksete piirangute seaduse (Zakon za ogranichavane na plashtaniyata v broi, edaspidi „ZOPB“) artiklid 1–3, 5 ja 6; väärtegade ja nende eest määratavate karistuste seaduse (Zakon za administrativnite narushenia i nakazania, edaspidi „ZANN“) artikli 27 lõiked 1 ja 5, artikli 28 punkt a, artikli 63 lõige 1 ja artikkel 83; halduskohtumenetluse seadustiku (Administrativno-protsesualen kodeks, edaspidi „APK“) artikkel 208, artikli 218 lõige 2 ja artikkel 223

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Kassatsioonkaebuse esitaja on Bulgaaria õiguse alusel asutatud ühe osanikuga osäühing, mille asukoht on Petrich (Bulgaaria); osäühingu tegevusala on hulgikaubandus. Osäühingu ainuosanik ja juhataja on Kreeka kodanik, kelle elukoht on Kreeka.
- 2 Osäühingu asukohas toimus 14. märtsil 2018 osanike üldkoosolek, mille raames tehti otsus maksta ainuosanikule välja dividendid kogusummas 100 000 leevi.

Nimetatud summa kujutab endast juriidilise isiku tulumaksuga maksustatud jaotamata kasumit. Üldkoosolekul võeti vastu otsus maksta kõnealune summa osamaksetena sularahas välja osäühingu kassast.

- 3 Viidatud otsuse alusel maksis osäühing 2018. aasta märtsis ainuosanikule sularahas välja 95 000 leevi, tehes üheksa makset summas 10 000 leevi ja ühe makse summas 5000 leevi, mille kohta koostati asjaomased kassa väljamineku orderid.
- 4 Üks sularahamaksetest, mis tehti 14. märtsil 2018 summas 10 000 leevi, on põhikohtuasja ese. Poolte vahel ei ole vaidlust selle üle, et kõnealune summa koosneb eespool nimetatud osäühingu üldkoosoleku otsuse alusel väljamakstud dividendidest, mis on kinnitust leidnud ka menetluses tuvastatud asjaolude põhjal.
- 5 Osäühingus „Ecotex Bulgaria“ EOOD tehtud maksukontrolli käigus tuvastati, et iga 10 000 leevi suuruse sularahamaksega rikuti ZOPB artikli 3 lõike 1 punktis 1 sätestatud keeldu teha liikmesriigis sularahamakseid „10 000 leevi suuruses või suuremas summas“.
- 6 Territorialna direksia na Nationalna agentsia za prihodite Sofia (riigi maksuameti Sofia piirkondliku maksustamise talituse juhataja) lükkas tagasi äriühingu vastuväited, mille esitamisel tugineti „vähetähtsa teo“ esinemisele, ja määras iga makse eest ZOPB artikli 5 lõikes 1 ette nähtud rahalise karistuse, mille suurus oli 50% iga makse t koguväärtusest, seega põhikohtuasjas kõnealuse makse puhul 5000 leevi.
- 7 Osäühing „Ecotex Bulgaria“ EOOD esitas põhikohtuasjas kõnealuse makse kohta tehtud trahviotsuse peale kaebuse pädevale Rayonen sadile (rajoonikohus), kes jättis otsuse tervikuna muutmata.
- 8 Rayonen sad (rajoonikohus) leidis, et 14. märtsil 2018 tehtud 10 000 leevi suurune sularahamakse, mis moodustas ühe osa väljamakstud dividendidest, vastas ZOPB artikli 3 lõike 1 punkti 1 kohase rikkumise koosseisule. Kuna mõiste „maksed“ legaaldefiniitsioon ZOPB-s puudub, siis eeldas kohus, et viidatud mõiste hõlmab „mis tahes rahalist tehingut“, olenemata sellest, kas tegemist on vastusooritusega.
- 9 Rayonen sad (rajoonikohus) asus seisukohale, et õiguslik alus määratud rahalise karistuse muutmiseks (vähendamiseks) puudub. Põhjenduseks märkis kohus, et talle on siduv ZOPB artikli 5 lõikes 1 sätestatud kindel määr, nimelt 50% sularahamakse kogusummast, samuti ZANN artikli 27 lõikes 5 sätestatud keeld määrata rahalist karistust ZOPB artikli 5 lõike 1 erinormis ette nähtud künnisest madalamas määras.
- 10 ZANN artikli 28 kohase taotluse vabastada rikkuja väärteomenetluses vastutusele võtmisest, kuna tegemist on „vähetähtsa teoga“, jättis Rayonen sad rahuldumata põhjendusega, et ZOPB artikli 3 lõike 1 punkti 1 rikkumine ei erine tavalisest rikkumisest ja ei ole „vähetähtis“.

- 11 „Ecotex Bulgaria“ EOOD esitas Rayonen sadi (rajoonikohus) otsuse peale kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, kes peab tegema kohtuasjas lõpliku otsuse.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 12 Kassatsioonkaebuse esitaja märgib, et õigus osale äriühingu kasumist (õigus dividendidele) ei ole tehing ega vastusooritust sisaldav leping ning ei ole hõlmatud mõistega „makse“ ZOPB artikli 3 lõike 1 punkti 1 tähenduses.
- 13 Ta viitab ka sellele, et 14. märtsil 2018 tehtud 10 000 leevi suurune sularahamakse ületab ZOPB artikli 3 lõike 1 punktis 1 sätestatud piirangu vaid 0,01 leevi võrra, mis toob kaasa selle, et ZOPB artikli 5 lõikes 1 ette nähtud rahaline karistus, mis moodustab 50% tehtud makse kogusummast, olles käesoleval juhul 5000 leevi, on ebaproportsionaalne.
- 14 Vastustaja kassatsioonimenetluses leiab, et ZOPB artikli 3 lõike 1 punktis 1 sisalduv keeld hõlmab kõiki sularahamakseid, sealhulgas jaotamata kasumi (dividendid) ühe osa väljamakset, kui need ei kuulu ZOPB artiklis 2 ette nähtud seadusjärgsete erandite hulka.
- 15 Ta viitab ka sellele, et mõiste „makse“ ZOPB artikli 3 lõike 1 punkti 1 tähenduses hõlmab mis tahes rahalist tehingut, olenemata sellest, kas see põhineb lepingulisel või lepinguvälisel alusel; hõlmatud on ka äriühingu osaniku staatusest tulenevad õigussuhted.

Eelotsusetaotluse põhjenduse lühikokkuvõte

- 16 Sularahamaksete piirangute seadus (Zakon za ogranichavane na plashtaniyata v broi, ZOPB) võeti vastu kehtetuks tunnistatud direktiivi 2005/60/EÜ rakendamise meetmena ja seda nimetatakse direktiivi (EL) 2015/849 ülevõtmise riigisiseseks instrumendiks järgmise teatise punktis 11: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/NIM/?uri=CELEX:32015L0849>.
- 17 Käesolevas asjas kohaldatavaks õiguseks on ZOPB artikli 3 lõike 1 punkt 1, mida tuleb tõlgendada asjaomase liidu õiguse tähenduses (vt 10. aprilli 1984. aasta kohtotsus von Colson ja Kamann, 14/83, EU:C:1984:153), nimelt arvestades Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 63 ja direktiivi (EL) 2015/849 sätteid.
- 18 Selleks et täita kohustust tagada riigisiseste õigusnormide [liidu] õigusega kooskõlas olev tõlgendamine (vt 14. septembri 2000. aasta kohtuotsus Collino ja Chiappero, C-343/98, EU:C:2000:441, punkt 23; 19. aprilli 2007. aasta kohtuotsus, Farell, C-356/05, EU:C:2007:229, punkt 40, ja 24. jaanuari 2012. aasta kohtuotsus Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33, punkt 39), peavad liikmesriigi kohtud tegema kõik, mis on nende pädevuses, arvestades riigisisest õigust tervikuna ning kasutades riigisiseses kohtupraktikas ja õiguskirjanduses

tunnustatud tõlgendusmeetodeid (vt 4. juuli 2006. aasta kohtuotsus Adeneler, C-212/04, EU:C:2006:443, punkt 111, ja 24. jaanuari 2012. aasta kohtuotsus Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33, punkt 27).

- 19 Liidu õiguse tähenduses kujutab kapitali liikumine oma põhikujul endast rahalist tehingut, mille puhul ei ole tegemist mõnest teisest majandussuhtest tuleneva maksega. Euroopa Liidu Kohus on märkinud, et erinevalt jooksvatest maksetest, mis on seotud tehingust tuleneva soorituse ja vastusoorituse vormis toimuva maksega, „on kapitali liikumise puhul tegemist finantstehingutega, mille põhieesmärk on asjaomase summa paigutamine või investeerimine, mitte teenuse eest tasumine“ (31. jaanuari 1984. aasta kohtuotsus Luisi ja Carbone, 286/82 ja 26/83, EU:C:1984:35, punkt 21).
- 20 Euroopa Kohtu hinnangul kujutab aktsiatest ja osakutest tulenevate dividendide saamine endast kapitali vaba liikumise vormi (6. juuni 2000. aasta kohtuotsus Verkooijen, C-35/98, EU:C:2000:294). ELTL artikli 63 lõige 1 keelab kõik kapitali liikumise piirangud liikmesriikide vahel ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel, sealhulgas „meetmed, mis võivad pärssida mitteresidentide huvi teha teatud liikmesriigis investeringuid või neid seal säilitada“ (vt 22. jaanuari 2009. aasta kohtuotsus STEKO Industriemontage, C-377/07, EU:C:2009:29, punktid 23 ja 24, ja 31. märtsi 2011. aasta kohtuotsus Schröder, C-450/09, EU:C:2011:198, punkt 30). Seepärast on oluline vastus küsimusele, kas riigisisese seaduses (ZOPB artikli 3 lõike 1 punkt 1) sätestatud sularahamaksete piirangut, mis on määramatuse tõttu kohaldatav ka dividendide väljamaksmisele, tuleb pidada kapitali ja maksete vaba liikumise varjatud piiranguks ELTL artikli 63 tähenduses.
- 21 Direktiivi (EL) 2015/849 eesmärk on tõkestada finantssüsteemi kasutamist rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil. Direktiivi eesmärkide saavutamiseks määrati kindlaks direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate kutsetegevuste loetelu, kusjuures liikmesriigid võivad direktiivi kohaldamisala laiendada muudele kutsealadele või muude kategooriate ettevõtjatele kui need, mida on nimetatud artikli 2 lõikes 1, ja kehtestada madalamad künnised, sularahamaksete üldised lisapiirangud ja muid rangemad eeskirjad.
- 22 Sellega seoses tuleb osühingu vastutust silmas pidades kontrollida, kas riigisisese üldnormid, mis seavad sularahamaksete tegemisele piirangu olenemata sellest, kas tegemist on vastusoorituse eest tasumisega, on lubatavad ja kas jaotamata kasumist ühe osa sularahas väljamaksmisele ZOPB artikli 3 lõike 1 punktis 1 seatud piirang kuulub direktiivi (EL) 2015/849 kohaldamisalasse; kui selline õigusnorm on lubatav, tekib küsimus, kas liikmesriikidel on õigus määrata sularahamaksete tegemiseks madalam künnis kui 10 000 eurot.
- 23 Kui vastus sellele küsimusele on jaatav, tuleb kontrollida, kuivõrd on – arvestades trahvi proportsionaalsust vastavalt direktiivi (EL) 2015/849 artikli 58 lõikele 1 ja asjaolusid vastavalt artikli 60 lõikele 4 – lubatav selline riigisisene õigusnorm nagu ZOPB artikli 5 lõige 1, mis näeb juriidiliste isikute kõikide finantstehingute

puhul ette kindlamääralise rahalise karistuse, mille suurus on „50% tehtud makse kogusummast“, ning kas – võttes arvesse ZANN artikli 27 lõikes 5 kohtu jaoks kehtestatud keeldu määrata ZOPB artikli 5 lõikes 1 ette nähtud miinimummäärast väiksem rahaline karistus – sellega ei rikuta tõhusa kohtuliku kontrolli põhimõtet.

TÖÖDOKUMENT